

87
BG

FACTS

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

ISSN 1830-7523

Разнообразието на работната ръка и оценката на риска: гаранция, че всеки е обхванат Резюме на доклада на Агенцията

Въведение

Не всички работници са изложени на еднакъв риск, а някои специфични групи работници са изложени на повишени рискове (или са обект на особени изисквания). Когато говорим за работници, изложени на „особени“ или „повишени“ рискове, имаме предвид работници, които са изложени на специфични рискове поради своята възраст, произход, пол, физическо състояние или статут в предприятието. Тези лица могат да са по-уязвими към определени рискове и поради това за тях има специфични изисквания при работа.

Законодателството в областта на безопасността и здравето при работа⁽¹⁾ изисква работодателите да извършват оценка на риска и подчертава необходимостта от „адаптиране на работата към отделното лице“, задължава работодателите да „имат оценка на рисковете за безопасността и здравето при работа, включително такива, касаещи групи работници, изложени на специфични рискове“ и „чувствителните рискови групи трябва да бъдат защитени срещу опасностите, които конкретно ги застрашават“.

Разнообразието и управлението на разнообразието на работното място са важни въпроси за безопасността и здравето при работа днес. При все това, разнообразието рядко се изследва от гледна точка на оценката на риска. Все още са рядкост практическите инструменти за оценка на риска, които вземат под внимание специфичните рискове, с които се сблъскват например хората с увреждания, работниците мигранти, възрастните работещи, жените и временно наетите работници. Да се надяваме, че по-нататъшните изследвания и развойна дейност ще доведат до създаване на допълнителни насоки в бъдеще.

Цел на проекта

Докладът на Агенцията подчертава необходимостта от извършване на цялостна оценка на риска, като при оценяването и управлението на рисковете се взема под внимание разнообразието на работната сила. Основната цел на този доклад е да опише защо и как оценката на риска може и следва да обхване цялата работна сила и да повиши осведомеността сред онези, които носят отговорност за и са засегнати от въпросите за здравето и безопасността при работа — работодатели, служители и специалисти по безопасност и здраве при работа — за значението на оценката на риска за всички работещи.

Първата част от доклада представя основния въпрос, свързан с трудовата безопасност и здравето при шест категории работници, при които рискът се счита за повишен: работниците мигранти, работниците с увреждания, младите работници и

възрастните работещи, жените (въпроси, свързани с пола) и временно наетите работници. В края на всеки подраздел са посочени препратки за допълнителна информация и практически насоки или инструменти за оценка на риска.

Докладът акцентира и върху предотвратяването на рисковете, пред които са изправени различните групи работещи. Той дава описания на практическите действия на ниво работно място или на секторно ниво и техния контекст, включително групите, към които са насочени, и начините за идентифициране и оценяване на резултатите, страничните ефекти, факторите за успех и проблемите.

Основни въпроси за „чувствителната към включване“ оценка на риска

- Сериозно отношение към въпросите на разнообразието и положителна ангажираност.
- Избягване на предварителните предположения за това какви са опасностите и кой е подложен на риск.
- Оценяване на разнообразната работна сила като актив (а не като проблем).
- Вземане под внимание на цялата работна сила, включително чистачи, рецепционисти, работници по поддръжката, работници на временни договори, работници с непълно работно време и т.н.
- Адаптиране на работата и на предпазните мерки към работниците. Напасването на работата към работниците е основен принцип на законодателството на ЕС.
- Вземане под внимание нуждите на разнообразната работна сила на етап проектиране и планиране, а не изчакване докато бъдат наети хора с увреждания/по-възрастни хора/ работници мигранти и извършване на промени след това.
- Свързване на трудовата безопасност и здравето към всички действия за равнопоставеност на работното място, включително планове за равнопоставеност и политики за недискриминация.

⁽¹⁾ Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място.

- Осигуряване на съответно обучение и информация относно въпросите на разнообразието във връзка с рисковете за безопасността и здравето на лицата, извършващи оценката на риска, на управителите и надзорниците, на представителите по безопасността и т.н.
- Осигуряване на адекватно обучение за трудова безопасност и здраве на всеки работник; специално адаптиране на материалите за обучение към нуждите и специфичните характеристики на работниците.
- Цялостната оценка на риска следва да прилага активен подход, включващ засегнатите работници и основан на проучване на реалната ситуация на работното място.
- Примерите за добри практики за цялостна оценка на риска представят съвкупност от предпазни мерки (адаптиране на работата към индивида, адаптиране към техническия напредък, даване на подходящи инструкции на работниците, осигуряване на специфично обучение и т.н.). Прилагането на тези взаимно свързани мерки е основен фактор за успех.
- Оценка на риска за категориите работници, изложени на повишен риск, която предотвратява рисковете и преодолява опасностите при източника им, ще бъде от полза за всички работници (независимо от тяхната възраст, пол, националност и ръст). Примерите за мерки, от които може да се възползва цялата работна сила, включват следното:
  - Монтиране на приспособления в помещенията или работилниците (за създаване на подходящи условия за работници с увреждания, възрастни работещи и т.н.), например рампи, асансьори, ключове за осветление и стъпала, обозначени със светла боя по ръба.
  - Въвеждане на по-ергономични прибори и инструменти (които могат да се приспособяват съобразно специфичните потребности на всеки работник независимо от техния размер и характеристики). Това ще означава, че работата или задачата ще може да бъде изпълнена от по-широк кръг работещи (жени, възрастни работещи, ниски мъже и т.н.), например поради намаляване на необходимите физически усилия.
  - Предоставяне на цялата информация за здравето и безопасността в достъпна форма (с цел тази информация да стане по-разбираема за работниците мигранти).
  - Разработване на методи и стратегии по-специално по отношение на възрастните работещи на смени; тези стратегии ще са от полза за всички работници (независимо от тяхната възраст) и ще направят работата на смени по-привлекателна за новите служители.
- Винаги, когато дадено дружество или организация прави промени във физическата среда на работното място или закупува ново оборудване, е важно да се гарантира, че тези промени или нововъведения са подходящи също и с оглед на разнообразието на работната сила.
- Ако дружеството или организацията не са компетентни да се справят с рисковете за специфична група работници, е важно да потърсят съвет. Той може да бъде предоставен от службите по трудова медицина, от здравни специалисти, специалисти по безопасността и ергономисти, организации на хора с увреждания, мигрантски организации и т.н.
- Примерите на добри практики за цялостна оценка на риска показват, че за да бъде едно предпазно действие ефективно, особено важно е то да включва целия набор от пряко засегнати лица: работници и представители на работниците,

работни съвети, ръководство, експерти по безопасност и здраве при работа, изпълнители или подизпълнители и т.н.

Пример — Продуктивно остаряване — Реформа на графика за смени в „Polyfelt“ (понастоящем „TenCate“), Австрия

Ръководството и работният съвет на едно химическо предприятие в Австрия бяха изправени пред проблемите, свързани с интензивната работа на смени, застаряващата работна сила и ранната възраст на пенсиониране. Чрез процес на активно участие беше разработен нов график на смените с помощта на експерти по безопасност и здраве при работа. Резултатът беше от полза за всички. По-малко работни часове за седмица, по-малко нощни смени и по-дълги почивки са основните ползи за служителите. Повишена производителност, по-късно пенсиониране и подобряване на имиджа на добър работодател са сред ползите за дружеството.

Пример — Подпомагане на интеграцията на работници с увреждания във „Ford“, Германия

Целта на този проект беше да интегрира работници с увреждания и да реинтегрира работници в производствения процес след продължително отсъствие по болест. Дружеството организира екип за управление във връзка с увреждания с представители на ръководството и служителите, извърши оценка на риска, използвайки инструмента за интегриране на лица с увреждания в работната среда (IMBA), индивидуална здравна помощ и индивидуални проверки на възможностите и използва констатациите за проектиране на работното място. Други проблеми бяха оценени с помощта на въпросници. До момента в работния процес са реинтегрирани около 500 работници. Проектът е спечелил няколко награди.

Как да получим доклада

Пълният текст на доклада на английски език може да се намери на уебсайта на Агенцията: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TE7809894ENC/view>, откъдето може да бъде изтеглен безплатно.

Настоящата публикация може да се намери на всички езици на ЕС на адрес: <http://osha.europa.eu/bg/publications/factsheets/87/view>

Допълнителна информация

„Здравословни работни места. Добре е за теб. Добре е за бизнеса. Европейска кампания за оценка на риска“ е темата на европейската кампания през 2008—2009 г., която се провежда от Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA) в над 30 държави, включително във всички държави-членки на ЕС. Настоящата фактологична справка е изготвена в подкрепа на кампанията.

Допълнителна информация за оценката на риска можете да намерите на следния адрес: <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

Посоченият източник се разработва и актуализира постоянно. <http://hw.osha.europa.eu> е директна препратка към европейската кампания.

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPAIN
Тел. +34 944794360, Факс +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

